

„Internationale Zusammenarbeit ist und bleibt ohne weitgehende Toleranz und Achtung für jede ehrliche Überzeugung auf immer eine Utopi“.

Som jeg i min „Rutefart“ har paapeget en imperialistisk Skibsfartspolitik og en Udvikling af Trafikforhold over Oceanerne, der indebærer Farer for en fredelig mellemfolkelig Udvikling og er modsat de pacifistiske Overfladestrømninger, saaledes ønsker jeg at drage Opmærksomheden mod denne imperialistiske moderne Statslære, fremstillet i fascinerende Form. Thi ogsaa for os Danske er det nødvendigt at tænke i Kontinenter.

Marius Christoffersen.

Beiträge zur ökonomischen Theorie (Mohr, Tübingen): 1. Hefte: DEL VECCHIO: Grundlinien der Geldtheorie (1930); 2. Hefte: JACOB MARSCHAK: Elastizität der Nachfrage (1931).

En Kres af Økonomer i forskellige Lande — Aftalion, Birck, Lederer, Hans Mayer, Pigou, Schumpeter, Taussig, Del Vecchio og de Vries — har i Fjor sluttet sig sammen om Udgivelse af en ny Skriftserie, „Beiträge zur ökonomischen Theorie“. Hovedudgiverne er Lederer og Schumpeter. Foreløbig foreligger der to Hefter, en tysk Oversættelse af et pengeteoretisk Arbejde af Del Vecchio ved Otto Weinberger og en Afhandling om Efterspørgselsens Elasticitet af Jakob Marschak.

Professor Del Vecchios Bog, Grundlinien der Geldtheorie fremtræder som en Sammenarbejdning i forkortet Skikkelse af en Række Artikler, som er fremkommet i Giornale degli Economisti i Perioden 1909—17. Oversætteren gør i sit Forord opmærksom paa, at denne Bogens Tilblivelsesmaade naturligt bevirker, at den stiller større Krav til sine Læsere, end lignende Arbejder plejer, og hans egen Bestræbelse for at gengive den italienske Tekst saa ordret som muligt har næppe bidraget til at gøre Kravene mindre; havde baade Oversætter og Forfatter stillet sig lidt friere overfor Afhandlingernes oprindelig Form, vilde man sikkert have undgaaet mange knudrede og indviklede Sætninger og adskillige Gentagelser, og have opnaaet større Klarhed i Udtrykket og en mere systematisk Opbygning af Tankegangen.

Bogen er delt i tre Hovedafsnit. I det første beskæftiger Forf. sig med Pengenes Værdi. Han tager sit Udgangspunkt i en Kritik af *Kvantitetsteorien*; den stiller med Urette en Fond: den eksisterende Pengemængde over for en Strøm: den

„Internationale Zusammenarbeit ist und bleibt ohne weitgehende Toleranz und Achtung für jede ehrliche Überzeugung auf immer eine Utopi“.

Som jeg i min „Rutefart“ har paapeget en imperialistisk Skibsfartspolitik og en Udvikling af Trafikforhold over Oceanerne, der indebærer Farer for en fredelig mellemfolkelig Udvikling og er modsat de pacifistiske Overfladestrømninger, saaledes ønsker jeg at drage Opmærksomheden mod denne imperialistiske moderne Statslære, fremstillet i fascinerende Form. Thi ogsaa for os Danske er det nødvendigt at tænke i Kontinenter.

Marius Christoffersen.

Beiträge zur ökonomischen Theorie (Mohr, Tübingen): 1. Hefte: DEL VECCHIO: Grundlinien der Geldtheorie (1930); 2. Hefte: JACOB MARSCHAK: Elastizität der Nachfrage (1931).

En Kres af Økonomer i forskellige Lande — Aftalion, Birck, Lederer, Hans Mayer, Pigou, Schumpeter, Taussig, Del Vecchio og de Vries — har i Fjor sluttet sig sammen om Udgivelse af en ny Skriftserie, „Beiträge zur ökonomischen Theorie“. Hovedudgiverne er Lederer og Schumpeter. Foreløbig foreligger der to Hefter, en tysk Oversættelse af et pengeteoretisk Arbejde af Del Vecchio ved Otto Weinberger og en Afhandling om Efterspørgselens Elasticitet af Jakob Marschak.

Professor Del Vecchios Bog, Grundlinien der Geldtheorie fremtræder som en Sammenarbejdning i forkortet Skikkelse af en Række Artikler, som er fremkommet i Giornale degli Economisti i Perioden 1909—17. Oversætteren gør i sit Forord opmærksom paa, at denne Bogens Tilblivelsesmaade naturligt bevirker, at den stiller større Krav til sine Læsere, end lignende Arbejder plejer, og hans egen Bestræbelse for at gengive den italienske Tekst saa ordret som muligt har næppe bidraget til at gøre Kravene mindre; havde baade Oversætter og Forfatter stillet sig lidt friere overfor Afhandlingernes oprindelig Form, vilde man sikkert have undgaaet mange knudrede og indviklede Sætninger og adskillige Gentagelser, og have opnaaet større Klarhed i Udtrykket og en mere systematisk Opbygning af Tankegangen.

Bogen er delt i tre Hovedafsnit. I det første beskæftiger Forf. sig med Pengenes Værdi. Han tager sit Udgangspunkt i en Kritik af *Kvantitetsteorien*; den stiller med Urette en Fond: den eksisterende Pengemængde over for en Strøm: den

cirkulerende Varemængde, og den opfatter fejlagtigt denne Varemængde som givet, medens den i Virkeligheden er en af Problemets Ubekendte; hele Sondringen mellem Prisforandringer udgaaende „fra Pengesiden“ og „fra Varesiden“ kritiseres som vilkaariig og vildledende. Ligeledes polemiserer Forf. mod den bl. a. af Walras forfægtede Pengeteori, hvorefter der skulde eksistere et egentligt Behov for Penge forskelligt fra Behovet for de Varer, der kan købes for Pengene. I Stedet lægger Forf. betydelig Vægt paa Pengenes *Fremstillingsomkostning*, ligesom han gør opmærksom paa, at *Tidsmomentet* ikke har faaet sin tilbørlige Plads i den hidtidige Pengeteori. Pengenes Værdi bestemmes ikke udelukkende af fortidige eller øjeblikkelige Forhold, men ogsaa af de Forestillinger, vi gør os om Fremtiden; thi man modtager altid Penge med Tanke paa at give dem ud igen. Endelig fremhæver Forf. ved Siden af Pengenes Grænsenyttelighed for den enkelte deres *samfundsmæssige Grænsenyttelighed*.

Andet Hovedafsnit omhandler Bankkredit. Her drøftes først Spørgsmaalet om *Grænserne* for Bankernes Kreditgivning; der gøres Rede for Currency- og Banking-Skolens forskellige Syn, men selv udtaler Forf. sig kun yderst forsigtigt om Sagen. Heller ikke til Spørgsmaalet om Bankkreditens *økonomiske Betydning* og dens *Indflydelse paa Prisniveauet* tages der noget klart og tydeligt Standpunkt. Maalt med dansk Alen staar Forf. i sit Syn paa, hvad der er en Banks typiske Funktion, nærmere ved Scharling end ved Axel Nielsen; i Lighed med Liefmann ser han Bankernes Opgave i Kreditsubstitution, men han indrømmer dog et enkelt Sted, at man trods alle ydre Forskelligheder kan opfatte Sedler og Deposita som identiske. Under Omtalen af Diskontoforandringeres Virkninger anstiller Forf. endelig en Række interessante Betragtninger vedrørende „Følsomheden“ hos de forskellige Arter af Varer og Værdipapirer for Ændringer i Rentens Højde.

I Bogens sidste Afsnit behandles sluttelig de internationale Betalinger og Kapitaloverførsler. Forf. bekæmper her den Anskuelse, at det med Pengeknapthed og høj Diskonto følgende Prisfald skulde være det vigtigste Middel til Genoprettelse af Ligevægt i den internationale Vareudveksling. Den høje Diskonto kan endog direkte modarbejde denne Genoprettelse af Handelsbalancens Ligevægt ved at udskyde Betalingen af den Gældsforpligtelse, Importoverskudet repræsenterer.

Jakob Marschaks Arbejde (Elastizität der Nachfrage) falder i fire Hovedafsnit. I en Indledning, som omfatter godt en Trediedel af hele Bogen, opruller Forf. de Problemer, der knytter sig til en statistisk Bestemmelse af Efterspørgsels- og Udbudskurver, og giver en Oversigt over de vigtigste af „Elasticitetsforskningen“s hidtidige Resultater. Derefter følger Arbejdets teoretiske Del med Forfatterens eget Forslag til Beregning af Efterspørgselselasticiteten. Saa gøres der i en statistisk Del i Detailler Rede for den foreslaaede Metode, og endelig vises i en kritisk Del den logiske Sammenhæng mellem denne Metode og forskellige beslægtede Fremgangsmaader foreslaaet af andre Forfattere. Bogen er klart, omend maaske lidt omstændeligt skrevet, og dens Tekst kan uden Vanskelighed læses ogsaa af Ikke-Matematikere, idet den „højere Matematik“ i det væsentlige er henvist til Fodnoter.

Forf. gør opmærksom paa, at statistiske Oplysninger om Efterspørgsel og Udbud kan søges paa tre Steder: paa Markedet, i Husholdningerne og i Bedrifterne. De fleste af dem, der hidtil har beskæftiget sig med statistisk Bestemmelse af Efterspørgsels- og Udbudskurver (Lehfeldt, Moore, Working, Schultz, Leontief o. a.) har holdt sig til direkte Markeds-iagttagelser. Ved disse møder man imidlertid den Vanskelighed, at der i et givet Marked paa et bestemt Tidspunkt kun findes een Pris og een omsat Mængde for hver Vare. For at skaffe sig et „Punktdiagram“ af Pris-Mængde-Relationer, hvorefter ved Interpolation kan dannes en Efterspørgsels- eller Udbudskurve, maa man udstrække sine iagttagelser til flere forskellige Markeder eller flere forskellige Tidspunkter, og saa har man ingen Sikkerhed for, at de iagttagne Punkter virkelig ligger paa *samme* Efterspørgsels- eller Udbudskurve.

For at fremskaffe hele Serier af Pris-Mængderelationer, som alle refererer sig til samme Marked og samme Tidspunkt, vil Marschak i Stedet vende sig dels til de enkelte Bedrifter, dels til de enkelte Husholdninger. Om de Udbudskurver, der kan vindes paa Grundlag af Bedriftsstatistik gøres der dog kun nogle mere almindelige Bemærkninger (Kap. IV), idet Efterspørgselskurvers Afledning af Husholdningsundersøgelser er Bogens egentlige Emne. — Udgangspunktet er her, at der maa eksistere en nødvendig Sammenhæng mellem tre Størrelser: en Mands *Indtægt*, de *Varemængder*, han vil købe, og de *Priser*, han vil betale derfor. Paa et givet Tidspunkt eksisterer der kun een Pris for hver Vare; vi kan da ved at undersøge en Række Husholdningsbudgetter finde den Sammenhæng,

der ved denne Pris raader mellem Indtægtens Størrelse og den efterspurgte Varemængde. Forf.'s Grundformel er altsaa

$$\text{Mængde} = f \left(\frac{\text{Indtægt}}{\text{Pris}} \right).$$

Saadanne Kurver udtrykker aabenbart de af Schwabe, Engel og andre formulerede Love. — Næste Skridt er Afledningen af den individuelle Efterspørgselskurve. Viser f. Eks. Husholdningsregnskaberne, at en Tredobling af Indtægten fører til en Fordobling af den købte Varemængde, slutter Forf., at et Fald i Prisen til $\frac{1}{3}$ ved uforandret Indtægt ligeledes vil fordoble den købte Mængde, idet der efter ovenstaaende Formel kun svarer eet Forhold mellem Indtægt og Pris til hver enkelt efterspurgt Mængde. Umiddelbart indlysende er dette, om alle Varer rammes af den samme Prisforandring; ved Ændring i en enkelt Varepris nærmer Reaktionen sig til at blive den samme, jo mindre Rolle den paagældende Vare spiller i Budgettet. Det er dette, Marshall og Birck udtrykker ved at sige, at Pengenes Grænsenyttelighed lades uberørt. I Tilfælde af competing supply og joint demand følger Forf. ligeledes Marshall i at slaa de deraf berørte Varer sammen i Grupper, omend han antyder Muligheden af en anden Fremgangsmaade, der kunde give os særskilte Efterspørgselskurver for de enkelte prisforbundne Varer. — Endelig beregner Forf. paa Grundlag af de individuelle Efterspørgselskurver en fælles Efterspørgselskurve under Hensyntagen til „Indtægtspyramiden“s Form.

Den Ide, hvorpaa Marschaks Beregningsmaade bygger, skyldes vistnok oprindeligt Pigou (1910), og den er siden paa lidt forskellig Maade bragt i Anvendelse dels af Tschayanow (1912) og Vinci (1918), dels af Ragnar Frisch (1926) og Irving Fisher (1927), hvis Metoder alle gennemgaas og kritiseres i Bogens sidste Afsnit. Den logiske Fejl, Marschak mener at have opdaget i Frisch's Udledning (S. 131), beror dog paa en Misforstaaelse af Frisch's Tankegang.

Carl Iversen.

RICH. RIEDL: *Ausnahmen von der Meistbegünstigung*. (Verlag von Julius Springer. Wien 1931, 58 S.).

Den østrigske Diplomat Rich. Riedl har i en Beretning aflagt for det internationale Handelskammer behandlet nogle